

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. TÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS
főlevéltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetések felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kerjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Ismét temet a magyar!

Gonosz kezek átkos rombolása ismét gyászba borította Magyarországot. Gyilkoló merénylet áldozatai lettek Ferenc Ferdinánd trónörökös és felesége. Magyarország leendő koronás királya és hozzá édes érzéssel ragaszkodó neje omlottak össze Sarajevóban és velük együtt ismét összetört magyar hazánk egy reménye.

A Habsburg-ház hatalmas törzsének ismét letört egy erőteljes, lombos ága. Ferenc Ferdinánd egy egész ember volt, sok tudással, nemes szívvvel megáldva. Uralkodásra született, mert volt benne akarat, egyenesség, erő és komolyság. Minden ízében a haladás embere, elhatározásában szilárd és szívére hallgatva kész lemondani a koronáról is. Eszményi, boldogságos családi életet élt s boldog volt övéi körében, kiket utjaira is magával vitt.

És egy pár perc alatt ledőlt a hatalmas tölgy a reá fonódó repkénnyel együtt. Két nemes emberéletet oltottak ki a gyilkos golyók, melyek biztosan találtak. És ezek a golyók nemcsak két nagy lelket pusztítottak el, hanem a magyar nemzet szívéét is megsebeztek. Könnyeket hullatva nézi a kettős ravatalt, melyen elhervadva fekszik sok szép nemzeti reményünk.

Midőn a görögök Periklészt temették, a monda szerint megdördültek az egek, villámok cikáztak az űrben s Hellasz istenei leszállottak az Olympuszról, hogy elsirják könnyeiket annak porhüvelyé felett, aki eszét és szívéét nemzete és hazája boldogságára szentelte.

A mitosz kora lejárt, de a kegyelet örökmécse még mindig ég azok lelkében, akik éreznek és szeretnek. Az istenek is eltűntek az Olymposzról, de megmaradt az egy örök Isten, aki mérhetlen veszteségünk megsiratására könnyeket ad.

Mert illik sirnunk, könnyeznünk, mert két nemes életet oltott ki a gyilkos kéz... És ezek

a fenevadak nem a zsarnokokat gyilkolják, mint a tirannusi időkben, hanem a legjobb fejedelmeket, a legnemesebb lelkeket. Nem a Nérók és Dioklécianók ellen támadnak, hanem a rend és béke apostolai ellen. Hadat üzennek a fennálló, az évezredek kínos és emésztő munkája által felépített civilizációnak, sőt az egész emberiségnek, kiméletlenül, orozva gyilkolva meg azokat, akik az ő örült rendszerükbe be nem illenek.

Es a tulhajlott humanizmus élni hagyja a legtöbb esetben ezeket a merénylő gazokat, kik egész nemzeteket tesznek árvákká. Vasvessző helyett kimélettel kezelik őket, ahelyett, hogy erőszakosan kivágnák az anarkiát, ezt a nemzetközi rákbetegséget, mely rombol és pusztít a politikai életben, a társadalomban és az erkölcsi világban.

A társadalmi rend felforgatói nem érdemelnek kiméletet, ki kell vágni a társadalom testéből a fertőző anyagot, mert ennek elpusztítása megakadályozza az elmék megtévedését. Kiirtását nemcsak egyes államok jóléte kívánja, hanem az egész emberiség összérdeke.

A fenséges pár ravatalánál előttünk áll a mi jóságos öreg királyunk mélységes gyászával. Egyik csapás a másik után éri. Egyetlen fia tragikus körülmények között halt meg. Családi fészket feldulta a vihar, s öreg napjaira gyászt hozott újra végzete, és az életében kapot sebeket újra felszaggatja egy kemény ütés.

Az irgalmas Isten vigasztalja meg kegyelmével az agg uralkodót és nemzetének hűséges szeretete legyen mellette fájdalmas óráiban.

Az elhunytak álma pedig legyen csöndes és az emlékezet virasszon örök álmuk felett...

Koncz Ákos.

A trónörökös pár halála.

Debreczen sz. kir. város tanácsa június hó 29-én tartott ülésében Domahidy Elemér főispán kegyeletes szavakban emlékezett meg a trónörökös pár haláláról, majd Kovács József polgármester felolvasta a belügyminiszter táviratát, mely így hangzik:

Ő Császári és Királyi Fensége Ferenc Ferdinánd főherceg ur és fenséges hitvese, Hohenberg Zsófia hercegnő június 28-án, a déli órákban, Szarajevóban bűnös merénylet áldozatául estek, erről a megrendítő országos gyászesetről e város közönségét a legmélyebb megilletődéssel értesitem.

A tanács a távirat nyomán a következő egyhangu határozatot hozta:

Határozat.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa ezen mindenkit mélyen megrendítő gyászesetről szóló értesítést az igaz fájdalom ijesztő érzésétől meghatva veszi tudomásul.

Amidőn ezen nagy szerencsétlenség és súlyos csapás felett, — mely Ferenc Ferdinánd főherceg ur és fenséges hitvese, Hohenberg Zsófia hercegnő ő fenségeik váratlanul történt hirtelen elhunytá folytán koronás királyunkat, az egész uralkodóházat és hazánkat egyaránt sújtja, — *mély fájdalomnak és őszinte részvétének jegyzőkönyvében kifejezést ad:* a felolvasott táviratot azzal terjeszti be a folyó évi június hó 30-ára összehívott törvényhatósági bizottsági közgyűléshez, miszerint *mondassék ki, hogy Debreczen szabad királyi város közönsége, osztozva a hazát és királyunkat ért gyászbán,* ezen mindenkit egyaránt megható és le-sújtó gyászeset fölötti *igaz fájdalmát és őszinte részvétét jegyzőkönyvbe iktatja* és felkéri a m. kir. miniszterelnök urat, hogy ezen értelemben szerkesztett feliratunkat a *trón zsámolya elé* juttatni méltóztassék.

Egyben javasolja, miszerint hatalmaztassék fel a városi tanács, hogy a *végtisztesség-tétel napján a városban a gyász mérvének megfelelő intézkedéseket megtehesse.*

Miről a törvényhatósági bizottsági közgyűlést értesíti.

A határozatot Vass Károly dr. jegyző azonnal jegyzőkönyvbe vette, hogy a holnapi közgyűlés már tárgyalhassa.

A polgármester a lakossághoz.

Ugyanennek a sürgönynek alapján Kovács József polgármester a város közönségéhez a következő határozatban foglalt kérést intézte:

Határozat.

Ezen értesítés folytán önként érthetőnek tartom, hogy *városunk közönsége az országos gyászbán a megdöbbenés fájdalmas érzetével részt vesz* s míg ennek kifejezése felett illő módon intézkednék, az egyházi, közigazgatási hatóságokat, intézeteket a gyászesetről ezen-
nel értesitem s hogy a nagyközönség is értesítve legyen, az egyházi hatóságokat arra kérem, hogy *a harangok azonnali meghuzatásával* erről a közönséget értesítsék s ezzel, valamint a *gyászlobogóknak az egyházi épületekre, templomokra, tornyokra kitűzésével* országos gyászunknak kifejezést adjanak.

Egyben *kérem a város lakosságát,* hogy az országos részvét külső kifejezése céljából *házaira gyászlobogót tűzzön ki* s a temetési szertartás befejezéséig mindennemű zajos mulatságtól tartózkodni sziveskedjék.

Miről az érintett hatóságok, intézetek s a város közönsége a lehető legszeleesebb körben értesítendők.

Debreczen, 1914. évi június hó 29-én.

Kovács József,
polgármester.

A rendőrkapitány fölhívása.

Intézkedéseket tett a gyászeset miatt Jenei Miklós rendőrfőkapitány helyettes a zenélésre vonatkozóan a következő körrendeletben, amelyet az összes debreczeni vendéglősökkel, kávésokkal közöltek:

Az államot és a királyságot ő fensége a trónörökös és neje erőszakos halálával ért rettentő csapás következtében, miként a székesfővárosi m. kir. államrendőrség, a debreczeni rendőrfőkapitányság is elrendeli, hogy további intézkedésig az összes kávéházakban, vendéglőkben, korcsmákban, bálókban, mozikban, orfeumokban, dalcsarnokokban minden néven nevezhető zenélés szüneteljen. Utasítja és jogkövetkezmények terhe alatt fölhívja ezeknek tulajdonosait, hogy ezen tilalom ellen vétők nemcsak a nagy hallottak emléke iránti kegyeletet sértik meg, de szigorú büntetéssel is sújtatnak.

A rendőrfőkapitányság központi ügyelete

Jeney, s. k.,
r. főkapitány helyettes.

A főkapitánynak ez a tilalma kedd este hét óráig tart, ez időtől kezdve azután a diszkrét, zajos láрма nélküli zenét s az üzletek rendes forgalmában rendes keretek közt a zenét engedélyezi.

A debreczeni hitfelekezetek részvéte.

A gyász és fájdalom általános hangulatát tükrözi vissza Debreczen. A hatóságok részvételével egyidőben nyilatkozott meg a debreczeni hitfelekezetek részvéte is.

Baltazár Dezső püspök.

Baltazár Dezső református püspök ma a következő körlevelet bocsátotta ki:

A tiszántuli református egyházkerület püspökétől.
4060/1914. szám.

Körlevél

valamennyi kebelbeli egyházi és iskolai hatóságokhoz.

Mély szomorúsággal és megdöbbenéssel adom tudtul ezuton is, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökös és neje *Hohenberg Zsófia* főhercegnő királyi fenségeik gyilkos merényletnek estek áldozatul. A felséges királyi ház és nemzet közös gyászából a református egyházat is szomorú rész illeti. Ennek kifejezésre juttatása végett a kebelbeli egyházi és iskolai hatóságokat a következőkre kérem:

1. méltóztassanak úgy a tornyokra, mint az iskolákra gyászlobogót tüzni;

2. méltóztassanak a temetés elvégződéséig mindennap déli tizenkét órakor az összes harangokat fél óra hosszáig huzatni;

3. méltóztassanak a temetés napján és órájában templomi imás gyászistentiszteletet tartani, melyre a hatóságok és testületek meghívandók.

A mindenható Isten vegye oltalmába hazánkat minden veszedelem ellen.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1914. június 29.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A görög katolikus egyház.

Miklóssy István, a hajdudorogi görög kath. egyházmegye püspöke is megrendülve vette híret a tragédiának. A püspök *rekviemet* fog tartani a debreceni görög katolikus templomban az elhunytak lelki üdvéért s egyházmegyéjéhez körlevelet bocsát holnap ki a gyász megülésére.

Miklóssy püspök e körlevélben elparentálja *Ferenc Ferdinánd* trónörökösét és *Hohenberg*

Zsófia hercegnőt s kéri a papságot, hogy imáiban emlékezzék meg a fenséges párról.

Miklóssy püspök ezután a következőket rendel el:

A temetés napjáig minden nap délben minden templomban fél óra hosszát harangozzanak.

Az egyházak és iskolák épületére tüzzék ki a gyászlobogót.

A temetés napján minden templomban gyászmisét végezzenek s reggel, délben, este fél óra hosszát huzzák meg a harangokat.

Az izr. hitközség.

Ma délben 12 órakor az izraelita hitközség előljárósága *Rosinger* Lajos elnöklete alatt ülést tartott.

Az előljáróság kimondta, hogy megdöbbenésének és fájdalmának kifejezését a királyhoz juttatja. Az előljáróság a következő táviratot küldte a kabinetirodának:

Kabinetiroda

Wien.

A fenséges trónörökospár tragikus halálával az uralkodóházat és a hazát ért nagy veszteség felett mélységes fájdalmát és hódolatteljes részvétét fejezi ki a debreczeni *status-quo izraelita hitközség.*

A római katolikus egyház.

A debreczeni római katolikus plébánia holnap fogja megtenni a részletes intézkedéseket. *Gróf* Ferenc prépost-plébános a temetés napján rekviemet fog tartani a római katolikus templomban.

A debreczeni egyetem ügye.

Irta: **Zsigmond Sándor.**

(Folytatás.)

Döntő lépések.

A 1910. évben 217. szám alatt hozott törvényhatósági bizottsági közgyűlési határozatot, melynek tartalmát fentebb minden pontjában ismertettük, m. kir. belügyminiszter ur méltányló elismeréssel fogadta, kormányhatóságilag jóváhagyta. De kijelentette egyben, hogy ez az elismerés, ez a jóváhagyás a kormányt semmire sem kötelezi. Kedves tudomásul veszi, de abból nem vonható le az a következtetés, hogy a harmadik egyetem fel lesz és Debreczenben lesz felállítva.

Közben azonban két, az egyetem állítás kérdésében kedvező esemény történt.

Egyik az, hogy gróf Tisza István, egyházkerületi közgyűlés alkalmából Debreczenben időzvéen, módját ejtette annak, hogy aposztrofálja s kiemelje azoknak az egyházkerületi és törvényhatósági tényezőknek lelkes munkásságát, kik a debreczeni egyetemért fáradságot nem ismerve ténykedtek. Gróf Tisza ezelőtt nem nyilatkozott, sem mint a tiszántuli egyházkerület vezető férfja, sem mint politikus. Ezzel a kijelentésével azonban már állást foglalt, melyből várható volt, hogy befolyását úgy az államnál, mint az egyházkerületi közgyűlésen — ha ugyan itt szükség lett volna rá — az egyetem létesítése mellett fogja felhasználni.

A másik incidens ezután nem sokáig váratott magára.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatási miniszter ur 1911 február 14-én levelet intéz Kovács József polgármesterhez, melyben tudatja, hogy az egyetem érdekében február 25-én saját elnöklete alatt bizalmas értekezletet tart, arra polgármester urat meghívja.

Az értekezlet február 25-én tényleg megtartott. Résztvettek azon az elnöklő miniszteren kívül: Gróf Tisza István, dr. Láng Lajos, dr. Balogh Jenő államtitkár, dr. Tóth Lajos min. tanácsos, Mandelló György min. tanácsos, dr. Eröss Lajos és gróf Dégenfeld József egyházkerületi elnök, Domahidy Elemér főispán, Kovács József polgármester, Bakonyi Samu orsz. képvis. dr. dr. Kenézy Gyula, Dicsőfi József debreczeni lelkész, Unger Gusztáv táblai tanács elnök, dr. Lóky Béla, Kovács Gyula hajdú vm. alispán.

Az értekezlet egy óra hosszat tartott. A tárgyalást gyorsíró jegyezte.

A bizalmi tanácskozásról már azzal a benyomással távoztak a résztvevők, hogy a harmadik egyetem helye felől rövid időn belül döntés történik s az eredmény Debreczenre kedvező leend.

Az elhatározó lépések nem is soká váratnak magukra.

Május 14-én már személyesen jelenik meg helyszíni szemlére dr. Balogh Jenő államtitkár nagyobb társaságban.

Megtekintik a főiskolát, könyvtárát, szertárait, a bábaképezdét, melynek kifogástalan tisztasága, mintaszerű berendezése felett megelégedésüket fejezik ki. — Megtekintik a telkeket a bábaképző körül, de ez nem nyeri meg tetszésüket. Kimennek a nagyerdőre. Utközben megnézik a városi közkórházat. A nagyerdőn, az erdei sétánytól balra, a népszanatórium helyén belől elterülő mintegy 80 hold ákácus erdőt találják legmegfelelőbbnek, olyan területnek, hol példányszerű, párját egész Európában ritkító elhelyezéssel lehet az egyetemet megépíteni.

A központi egyetem és aula kérdésében azonban véglegesen nem döntöttek. Kinézték ugyan helyéül a Péterfia-utca 1. sz. telkétől az Egyháztér 9., 10., 11. és Vár-utca 11. és Nyomtató-utca 2. sz. telket. De a törvényhatósági bizottság — mint látni fogjuk — olcsóbb megoldást vélt erre találhatni.

A helyszíni szemle megejtése után, 55,157 — 1911. sz. leirat, vallás- és közoktatási miniszter ur felhívja a város törvényhatóságát, hogy az egyetem részére 217—1910. bkgy. számú határozatával tett ajánlatából kapcsolja ki:

1-ör: a közkórház, a járványkórház, a népszanatórium ügyét;

2-or: saját költségére ajánlja fel a város csatornázásnak, a víz, gáz és villanyvilágítás vezetékének a telepig vezetését s hatáskörében intézkedjék a villamos vasutnak odáig kiépítéséről.

A tiszántuli egyházkerületet keresse meg avégett, hogy a kilátásba helyezett 100, illetőleg 115 ezer korona évi hozzájárulást jogérvényesen ajánlja fel, kimutatván, hogy mennyi abból a régibb alapok által, vagy városi segélyből fedezett összeg? A theologiai kar elhelyezésére szánt épületet mutassa ki, gyűjteményeinek (könyvtár, természettudományi, természettani, néprajzi stb.) használati jogát biztosítsa.

A református egyházat szólítsa fel, hogy egy tanszékre tett 100,000 koronás alapítványát 160 ezer koronára emelje fel.

Végre a központi egyetem céljára kinézett Péterfia—Nyomtató-utca közötti telkek megszerzését a város biztosítsa.

A szerződészerű megállapodások majd csak a törvényhozás hozzájárulása után fognak értékelni.

A városi tanács a miniszteri leiratot egyidejűleg megküldte a tiszántuli egyházkerületnek, a debreczeni református egyház presbiteriumának. A maga hatáskörében kiadta első sorban az egyetemi bizottságnak, majd ennek 1911 június 3-án felvett jegyzőkönyvével együtt áttette a város jog- és pénzügyi bizottságához a szabályrendeletszerű véleményes javaslat megtétele végett.

A városi tanács teljes ülésében tárgyalta az egyetemi bizottság és a jog- s pénzügyi bizottság véleményét s ezekkel egyezően terjesztette be határozati javaslatát a törvényhatósági bizottsági közgyűléshez, mely azt 1911 jun. 9-ik napján tartott rendkívüli közgyűlésében egyhangú lelkesedéssel elfogadta a következőkben:

Ad Debreczen városa az egyetem céljaira:

1-ör: öt millió (azaz 5.000.000) koronát oly módon, hogy ez összegben a városi üzemek által szolgáltatható építési anyag is benne foglaltatik;

2-or: mindaddig, míg az egyetem céljára szolgál, tulajdon vagy használati joggal átengedi

a nagyerdőn az egyetemi épületek elhelyezésére azon nyolcvan (80) katasztrális hold föld területet, melyet a f. évi május 14-én helyszíni szemlét tartó bizottság alkalmasnak megjelölt;

3-or: kikapcsolja előbb (1910. évi 278. sz. hat.) tett ajánlatából a közkórház, járvány kórház és népszanatórium ügyét. A közkórház beteg anyagát, amennyiben arra a tanítás céljából szükség van, az egyetem rendelkezésére bocsátja. Az átbocsátás módozata később lesz szabályozandó;

4-er: saját költségén gondoskodik az egyetemi telep csatornázásáról, a vízvezetékűek, a villam- és gázvilágításnak a telepre vezetéséről és saját hatáskörében gondoskodik a villamos vasutnak a telepig meghosszabbításáról;

5-ör: átengedi a bábaképezdét;

6-or: a leiratban foglalt kívánságokhoz képest felajánlja a Péterfia- és Nyomtató-utca közötti telkeket, melyeket a helyszíni szemle alkalmával a bizottság az egyetemi aula és központi hivatalok elhelyezésére alkalmasnak talált. Azonban egyidejűleg kifejezést ad azon nézetének, hogy fentforog annak lehetősége is, miszerint az aula és központi hivatal elhelyezése mind az államra, mind a városra nézve kevesebb anyagi áldozattal keresztül leene vihető.

Törvényhatósági bizottságunknak ez a határozata a végső és döntő az egyetem kérdésében.

A miniszteri leiratra a debreczeni református egyház presbiteriuma 754—1911. P. szám alatt adja meg a választ. Ebben a határozatban kimondja a presbiterium, hogy a debreczeni bölcsészeti fakultás egy tanszékére megajánlott 100,000 korona alapítványt kiegészíti a kívánat szerint 160,000 koronára, kiköti azonban, hogy az alapítvány kamatát addig adja, míg a létesítendő egyetemen a protestáns keresztyén szellem és hazafias magyar nyelvű tanítás meg nem szűnik. (Jegyzet: E tárgyban Balogh Jenő és polgármester közt levélváltás.)

Felajánlja az Egyháztér 10. és Vár-utca 11. szám alatti tulajdonát képező telkeket — a házak utáni földek nélkül — a központi hivatalok és aula számára. Ha azonban az aula nem itt épül: ajánlata természeténél fogva megszűnik. Tekintettel pedig arra, hogy e két épületért, mint volt főiskolai tanári lakásért, az egyházi pénztár évi 3800 koronát fizet a főiskolai pénztárnak, kívánja, hogy e járadék fizetés kötelezettsége alól azon a napon mentessék fel, melyben a kérdéses két telek a kijelölt célra átvétetett. A debreczeni egyház e határozatát a tiszántuli egyházkerület, mint felsőbb hatóság, a debreczeni egyházmegye jóváhagyó határozata alapján, 488—1911. sz. végzésével, végérvényesen megerősítette s a felajánlott két volt tanári lakás váltság összegére nézve

a szükségesnek mutatkozó intézkedés megtételével a főiskolai gazdasági tanácsot bizta meg.

A tiszántuli egyházkerülettel szemben, úgy látszik, elejtette a miniszter az 55,157. számú leiratban foglalt azon követelését, miszerint az egyetem fentartásához évi 100,000, illetőleg 115,000 koronával járuljon s mutassa ki, hogy mily összeget fog ebből fedezni az egyházkerület régibb alapjaiból s mennyit újabb vagy városi segítyből.

Ugyanis a tiszántuli egyházkerület 1911. nov. 22., 23., 24. napjain tartott rendes közgyűlésén, 387. szám alatt foglalkozván az egyetem ügyével, ezen a miniszternek következő, az egyházkerület főgondnokához intézett leiratát tárgyalja:

5. pont. A hittudományi kar fizetésére a tiszántuli református egyházkerület felajánlott évi 70,000 koronát és használatra átengedi a kollégiumban a theologiai akadémia jelenlegi helyiségeit, valamint ezek felszereléseit (padot, széket), esetleg gondoskodik később is helyiség szaporításról és a helyiségek dologi kiadásait (tatarozás, fűtés, világítás) fedezi.

7. A debreczeni református egyházközség által felajánlott alapítvány a hittudományi karon szervezendő bölcsészeti vagy protestáns egyházi jogi tanszék felállítására lesz fordítandó.

II. . . az egyetem világi karainak kiadásai a tiszántuli református egyházkerületet, illetőleg a debreczeni egyházközséget semmiképen nem terhelik. Kívánatos azonban, hogy a felajánlott (100,000—115,000 korona) alapítványi összegből fennmaradó rész tanárjelöltek részére építendő internátus felállítására és fenntartására fordítsák, amely a debreczeni egyetem bölcsészeti karával fog kapcsolatba hozatni.

III. A debreczeni kollégium könyvtárát, gyűjteményeit és muzeumát a debreczeni egyetem összes tanárai és hallgatói — a tiszántuli református egyházkerület tulajdon jogának fenntartása mellett — szabadon használhatják.

Néhány nappal később, nov. 13.—1911. kelt leiratában kijelenti még a miniszter, hogy a hittudományi kar tanárainak javadalmazására adott évi átalány (tehát a 70 ezer korona) ellenében a hittudományi kar tanárainak összes javadalmazása, az államkincstárt fogja terhelni.

A tiszántuli református egyházkerület a miniszteri leiratban foglaltakat, úgy az anyagiakat (melyek itt fel nem soroltattak), mint az egyház egyetemét érintő felekezeti érdekeket illetőleg, pontról-pontra letárgyalván, elfogadta s az annak alapján kiállítandó szerződés aláírására az elnökséget felhatalmazza.

Az egyházkerületi közgyűlés e nagyfontosságú, a három százados multu főiskolára nézve döntő véghatározatát, a református egyetemes konvent

1912-ben Budapesten, ápril 24—27. napjain tartott rendes ülésén, 105. számú végzésével jóváhagyta annak kijelentése mellett, hogy ezzel a ténnyel a magyarországi református egyház egyetemének református egyetem állítási törvényes joga érintve nincs.

E most leirt határozatokkal Debreczen városának, a tiszántuli egyházkerületnek, a debreczeni egyházközségnek a Debreczenben felállítandó teljes tudomány egyetem létesítéséhez hozzájárulása véglegesen eldöntve s tisztázva volt.

Eljött tehát az ideje annak, hogy a még 1908-ban tervbe vett nagy küldöttség felvezetése iránt szintén a végső lépések megtéssenek.

Erre az idő legalkalmasabbnak 1911. október második felében mutatkozott.

1911 okt. 15-én az egyetemi bizottság ülést tart. Ezen a küldöttség szervezésével megbízott polgármester jelentést tesz arról, hogy az 1908-ban készített emlékirat a minisztereknek, az országgy. képviselőknek megküldetett; a fentebb már elősorolt törvényhatóságokhoz, a közintézetek vezetőihez, az egyházkerület elnökségéhez, iskolák, társulatok igazgatóságaihoz és egyes országos notabilitásokhoz, képviselőkhöz meghívás küldetett annak jelzésével, hogy innen Debreczenből okt. 2-ik napján reggel 7 órakor külön vonat indul s a küldöttség Budapestre 12 órakor megérkezvén, egyenesen az országházba vonul, hol mind a miniszterelnök, mind a vallás- és közoktatási miniszter fogadni fogja a küldöttséget.

Megállapított az is, hogy a küldöttség szónoka Kovács József polgármester lesz, ki röviden vázolja Debreczen városának, vele együtt egész északkeleti Magyarország vármegyének érdekeltségét, rámutat úgy a város, mint a tiszántuli református egyházkerület határozatokban kifejezett s a kormány előtt ismeretes áldozataira s kérni fogja a kormányt, hogy lehetőleg minél előbb döntsön a harmadik egyetemre nézve s a hely megválasztásánál legyen tekintettel nem csak a most hozott áldozatra, hanem arra a nagy multra is, mely Debreczen mellett szól s Debreczen praedesztinálja a magyarság intelligentiájának emelkedését biztosító egyetem székhelyéül.

A küldöttségben részvételüket megígért törvényhatóságok, felkért testületek tett ígéretüket beváltották. A kitűzött napon csatlakoztak Debreczen érdekéhez és amint azt a fővárosi lapok megírták, úgy a felvonulás, mint a fogadtatás impozáns és lelkes volt.

Megjelent az ország képviselőházának kupola termében: Hajdu, Bihar, Szatmár, Szabolcs, Máramaros, Ugocsa, Bereg, Szilágy, Heves, Jásznagykun-Szolnok, Békés, Szatmár város törvényhatóságának képviselője. Csatlakozott városunk országgyűlési képviselőihez 103 országgyűlési

képviselő. Képviseltette magát városunk mindenik egyháza, iskolája, a királyi tábla, törvényszék, pénzügyigazgatóság; a Csokonai, tisztviselői körök; a kereskedő társaság, máv. üzletvezetősége, zenedék, színház, a nagyobb pénzintézetek, a teljes városi tanács, a polgári társadalom tekintélyes tagjai, a szatmári, karcagi, törökszentmiklósi kereskedők társulata és ipartársulata.

A küldöttség előtt először gróf Zichy János vallás- és közoktatási miniszter jelent meg, kit az illusztris tömeg lelkes ovációja után Kovács József polgármester a fentebb vázoltak értelmében üdvözölt.

A miniszter kijelentette, hogy tanulmányozta az egyetem ügyét. Ismeri és elismeréssel is fogadja Debreczennek s az itteni érdekeltségnek érdemét a multban, áldozatkészségét. Örömmel tudatja, hogy az új egyetemnek felállítására vonatkozó törvényjavaslat készen van s Debreczenre nézve kedvező lesz az.

A nagy örömmel és lelkesedéssel fogadott nyilatkozat után gróf Khuen Hédervári Károly min.-elnök jelent meg a küldöttség előtt, ki rövid néhány szóban már gratulált Debreczennek az új egyetemhez.

Az illusztris és impozáns közönség lelkes hangulatban s azzal a tudattal oszlott szét, hogy a *pálma* Debreczené, hogy Debreczen az ország új, tudomány-egyetemét megkapja s napok kérdése már, hogy a vonatkozó törvényjavaslat a ház asztalára letéve legyen.

Megtörtént ez is 1912 december első napján.

Ime az egyetemért való küzdelmünk rövid összefoglalása. — Az egyének buzgó, éber közremunkálása mellett élő szerves tanubizonyosága lesz ez is annak a régi igazságnak: *sub pondere crescit pálma*, — teher alatt nő áldozatokkal válósítható meg minden olyan intézmény, melytől az emberiség haladását, a társadalom fejlődését várhatjuk.

Mint az embert pusztító háboruskodáshoz, úgy az embert nevelő nemes harchoz, a küzdelmet vezető tábornak, a vitézkedő vitézeken kívül csak három dolog szükséges. Mint régen mondták: először pénz és másodsor és harmadszor is pénz. — Méltányoljuk itt először a fokokat. — Táborunk fényes volt. Debreczen városának *egész áldozatkész* tarsadalma. Mellette állott a remek, szép, háromszázados mult, azzal a magvető munkássággal, melyet ősi főiskolánk kifejtett. Köréje csoportosult az új nemzedék s tervezett, kontemplált, küzdött, míg cél nem ért.

Nem lenne teljes ez a leírásunk, ha meg nem emlékeznénk itt azokról az egyéniségekről, kik az egyetemért való küzdelmet vezették, irányították, diadalra juttatták. Magának a száraz ténynek időrendben felsorolásánál nem említet-

tünk, vagy csak elvéve neveket. Itt azonban kell, mert történetünk nem lenne teljes, de meg sötét hálátlanság is lenne ki nem tüntetnünk, fel nem jegyeznünk azok neveit, kik a munkából önzetlenül kivették részüket.

Tudjuk, hogy az önzetlen munka önmagában hordja igazi jutalmát. Ki mit cselekedik: cselekedik ezt meggyőződése szerint, kötelességtudásból. És ha a kötelességtudó egyéniség szerénysége tiltakoznék is az ellen, hogy felsorolja: mit tettem én? a történeti események leírójának kötelessége kitüntetni, feljegyezni: kik cselekedtek? mit és hogy cselekedtek azt?

Jegyezzük fel tehát az egyetemért közremunkáló egyének nevét s kezdjük azt pro domo.

Csak ha az irásokat átkutatjuk, látjuk s ismerjük fel városunk polgármesterének *Kovács József* urnak munkáját.

Nemcsak a vezetés, az úgynevezett „elnöki” teendők idegölő munkája nyomta az ő vállait. — Nemcsak éber figyelemre, gondos körültekintésre volt ő kötelezve. — Neki képviselni kellett úgy a város, mint a református egyház érdekét s közvetlen vezetője volt a főiskola anyagi ügyeinek is az utóbbi — épen legelhatározóbb lépések megtételénél.

A rábeszélés, az óvakodó tartózkodással, a késlekedők buzdítása, a tul lelkesültek mérséklésével a félreértések eloszlátása, zavar csinálók elcsitítása mind neki adott munkát. És ő végezte ezt kitartó türelemmel, zájtalán munkával, de mindig azzal a tudattal, hogy az általa képviselt jogi s erkölcsi testületeknek felelőséggel tartozik.

Ne mondja senki, hogy könnyű munkája volt. Bármilyen erős, bármilyen lelkes táborkar működött is mellette az egyetem ügyében, az egész táborkar minden lépéséért ő volt a felelős s neki kellett gondoskodni arról, hogy az ügy úgy a közönséggel, mint a felsőbb tényezőkkel szemben a legelőnyösebben reprezentálva legyen. — Ezért tiszteljük őt első helyen.

(Folyt. köv.)

Az öntözés, mint az aszály elleni küzdelem eszköze.

Irta: **Dr. Hegedüs István**, aljegyző tb. tanácsnok.

(Folyt. és vége.)

A rét öntözést, erdőkertészettel kombinálva, a legideálisabb kulturmiveletnek tartom és ennek fontosságát nem tudom eléggé hangsúlyozni, mert hiszen az erdőkertészet az aszály elleni küzdelemnek az öntözéssel csaknem egyenrangú eszköze és az öntözésnek kiegészítője. Az erdőkertészet nemcsak a hőmérséklet ingadozásait, tehát a nyári hőséget mérsékli s ezáltal az el-

párolgást csökkenti, hanem a szárító szeleket is föl fogja s a talaj kiszáradását akadályozza. Ezzel nemcsak az öntözés hatását teszi eredményesebbé, hanem lehetővé teszi — ami igen fontos — a rendelkezésre álló víz teljes kihasználását s ez által az öntözés gyakoriságával megtakarítást végez s az üzem termelési költségét olcsóbbá teszi.

Az öntözéshez szükséges víz mennyiségét első sorban a csapadék mennyisége és az a cél határozza meg, hogy nedvesítő vagy trágyázó az öntözés. Másod sorban a talaj lazább, illetve tömörebb volta, az elpárolgásra tekintettel a hőmérséklet, a csapadék évszakonkénti eloszlása s végül a termelendő növényzet által kívánt művelési mód határozza meg. Egy hold egyenletes sík felületű talajt 200 köbméter víz egyenletesen megnedvesít, míg csak kissé egyenetlen talajfelület nedvesítéséhez 300—400 köbméter víz szükséges. Ha figyelembe vesszük a víz párolgását s hogy az árkok, csatornák oldal falain a víz egyrésze állandóan elszivárog és ha csak kissé laza az öntözendő talaj, mely természetesen több, illetve gyakoribb öntözést kíván a kötött talajnál, akkor egy hold sík felület egyenletes megnedvesítéséhez máris 500—800 köbméter víz szükséges. Ha pedig április elsejétől októberig 8-szori öntözés szükséges, a vízszükséglet katasztrális holdanként 4000—6400 köbméter között ingadozik. Az öntözés csakis akkor célszerű, ha gyorsan eszközölhető, ehez pedig kellő vízmennyiség szükséges, hogy az öntözendő parcellának a vízárbocsátás helyétől közelebb és távolabb eső részei minél rövidebb időközben legyenek megnedvesíthetők. Erre tekintettel a legkisebb vizsugár, mellyel már öntözni lehet, 3 liter másodpercenként, de ez is sík és kötött talajon. Az öntözendő területet ezért kell apróbb táblákra elosztani s e táblákat azért kell egymásutáni sorrendben öntözés alá venni, hogy a víz a tábla nagysága arányában legyen rábocsátható, mert az öntözés a legkisebb vízvesztéssel és a legegyszerűsebben csakis így végezhető.

Iszapos vízzel árasztásrendszerű öntözés vizsugara másodpercenként 10 litertől 100 literig emelkedhetik, Világos tehát, hogy az öntözéshez szükséges vízmennyiség nagysága bár egészben a fent elsorolt feltételektől függ, mégis csak az öntözési vízműüzem vízszükségletének néhány évi átlagában állapítható meg.

Utah állam greenvillei kísérleti telepén Vidstoe J., Stewart R. és Mercill L. A. kísérleteztek azon legkedvezőbb arány kiderítése céljából, mely a víz és termésmennyiség között van s a termelés produktivitása szempontjából a legnagyobb értéket képvisel. Több évre kiterjedő kísérletezések után úgy találták, hogy a buza, árpa, tengeri, lucerna és burgonya terméshozama

az öntözés vízmennyiségével 1270 mm. vízréteggig egyenes arányban növekedett, de ezentul a nagyobb vízmennyiség a termés csökkenésére vezetett. Az 1270 mm. vízréteg itt nem fogadható el változatlan egységül, mert ez a vízmennyiség is, a már említett feltételek szerint, épügy lehet több, mint kevesebb.

Ugy találták, hogy a buza és tengeri az öntözés iránt leghálásabb a magképződés idején, míg a cukorrépa és burgonya a legszárazabb időben, július és augusztus hónapokban. Megállapították azt is, hogy a lucerna legnagyobb és legértékesebb termést az árasztásrendszerű öntözésre adott. Ugy az alföldi gazdának, mint az amerikai farmernek legkedvesebb takarmánynövénye a lucerna, mely gyökerét több méterre a földbe bocsátja s e mély réteg föld viz tartalmából eső nélkül is huzamosabb időn át táplálkozni képes s emiatt a szárazság iránt kevésbé érzékeny, mint más takarmánynövény, mely tulajdonsága épen a szárazföldi éghajlat alatt gazdálkodó gazdák és farmerek előtt teszi értékessé s magyarázza meg közkedveltségét. A lucerna huzamosabb időn keresztül viz alatt nem maradhat, mert kivész. Ezért szükséges, hogy bő vízmennyiség bocsáttassék rá, mely a talaj kötöttségéhez képest gyorsan levezettessék. A lucerna leghálásabbnak bizonyult, ha kaszálás előtt kisebb s kaszálás után nagyobb elárasztásban részesült. És tekintettel arra, hogy az árasztás, ha iszapos vízzel történik, jobban iszapol, mint a csörgedeztetés, a talaj árasztás esetében mindig fokozottabb megmunkálást követel.

Megállapították, hogy az öntözés a takarmánynövények levélzet fejlődését, a lisztes növények magfejlődését, nedvesség, hamu, fehérje és cukortartalmát miképen befolyásolja. A buza fehérje tartalma akkor volt a legnagyobb, mikor zöld hajtás és magképződés korában kapta a legbővebb árasztást.

Az eddigi kísérletek szerint hektáronként a buza, árpa, zab, lucerna és cukorrépa száraz, továbbá kedvező éghajlat alatt és öntözött területen a következő táblázat szerinti termést adott:

A termény megnevezése	Száraz éghajlat alatt	Kedvező éghajlat alatt	Öntözött területen
Buza termett	8—10 q	15—20 q	25—40 q
Árpa „	9—11 q	14—22 q	25—50 q
Zab „	7—9 q	16—20 q	30—45 q
Lucerna „	30—40 q	50—75 q	100—170 q
Cukorrépa „	180—220 q	200—280 q	350—750 q

A száraz éghajlat alatti kísérletek Coloradó, Uj-Mexico, Idaho, Oregon, Washington, Montana és Utah államokban, a rendes éghajlat alatt Indiána, Wisconsin, New-York, Maryland, Mississippi, Illionis és Michigan államokban, míg öntözött területeken a fentebb felsorolt öntözési viz-

művekkel ellátott államok öntözött vidékein végeztek.

Ha a fenti tulzóknak látszó adatokat összehasonlítjuk, látjuk, hogy az öntözés a szárazság által sujtott, de kedvező hőmérsékleti viszonyokkal bíró vidékek termékenységét a kedvező éghajlati viszonyokkal bíró területek termékenységénél is magasabbra emeli. Ha figyelembe vesszük, hogy az amerikai vízművek létesítési költsége egy hektárra számítva átlag 250—300 kor, s a farmer egy termelési időszakra egy hektár öntözéséhez a vizet 15—18 koronáért kapja, nem nehéz kiszámítani az öntözés magán és közgazdasági hasznát. Mi magyar gazdák, ép oly irigykedve nézzük az öntözésekkel elért amerikai termés átlagot, mint a nyugati nagyiparos államok mezőgazdaságának termésátlagát, mely kétszer-háromszor akkora, mint a miénk. Az Alföld 4—5 millió hold között ingadozó buzavetésének 30—35 millió mm buzatermése, ha fejlett nagyiparunk vagy öntözési vízműveink volnának, 60—70 millió métermázsára emelkednék, míg mindakét tényező meglétében az ország évi buzatermése 80—100 millió métermázsára körül ingadoznék a mai 40—50 millió helyett.

Nem szeretek jóslásokba bocsátkozni; mégis az öntözés feltételeivel szemben mérlegelve helyzetünket, azt hiszem, hogy öntözési vízművek építésére az amerikai farmerekhez hasonlóan ebben a százdban alföldi gazdáink nem tömörülnek szövetkezetekbe. Nálunk épen az öntözésre szoruló Alföld gazdái vízszabályozási terhekkal bőven el vannak halmozva. Az amerikai adósággal alig terhelt s növénytápláló alkatrészekben gazdag mély talajjal szemben az alföldi birtokok földjei itt-ott máris érezhetően sokat veszítettek a gondatlan és tékozló földmivelés folytán termőerejükből s ezeknek 75—80%-a jelzálogteherrel a lehetőségig meg van terhelve. Az alföldi gazdát indokolt és jogos, de ósdi előitélete visszatartja minden nagyobb költséget igénylő befektetéstől. Az amerikai farmerek az Unió birtokpolitikájának de, főleg az ismeretterjesztő Farmer's Institut tanfolyamoknak s az Experiment of Agricultural Station által minden farmernek ingyen megküldött értesítők és folyóiratok jóvoltából az iskolapadon kívül oly gazdasági intelligenciára tesznek szert, hogy a legkomplicáltabb ügyeiket is maguk képesek elintézni és lebonyolítani, míg a mi alföldi gazdáink javára e téren igen kevés történik az állam részéről, minek következtében annyira gyámoltalanok, hogy egy haszonbérleti, adásvételi vagy vállalati szerződést ügyvéd nélkül, kevés kivétellel, nem képesek helyesen megkötni s telekkönyvi vagy kölcsönszerzési ügyekben meg épen ügyvédre szorulnak. Az alföldi kemencéje padkáján ülő gazda, conservativ nemtörődőmsége folytán a minden iránt érdeklődő s utazni szerető farmerrel szemben, bizalmatlan

szemmel nézi a technika alkotásait. Végül a magyar gazda adóterhe aránytalanul nagyobb, mint a farmeré és bizony az adóterhek fokozása a gazdára nézve épen ellentétes célt szolgál az amerikai kísérleti állomásokkal szemben. A farmert az Unio bőven kárpótolja az általa fizetett adóért mindenirányu ellenszolgáltatásával, míg a magyar gazda termése, tehát jövedelme és adófizető képessége felett évről-évre ott lebeg Damokles kardjaként az aszály réme, mely a legszeszebbnek ígérkező termését veszéllyel fenyegeti.

Arra ismét kevés a remény, hogy az állam, melynek költségvetésében az egyre fokozódó militaris terhek közgazdasági erőnket csaknem meghaladó óriási összegekben szerepelnek, egy századon belül az Alföld csatornázásának nagyszerű feladatára vállalkozzék.

Harmadik megoldásul maradna a nagytőke vállalkozása, melyet állami kedvezmények támogatnának. Hogy e téren mi fog történni, az a jövő titka. Valószínű azonban épen politikai és közgazdasági helyzetünkre tekintettel, hogy az önálló vállalkozás Európában a magyar Alföld csatornázásánál még sokáig biztosabb, kényelmesebb s talán jövedelmezőbb feladatok megoldására vállalkozhatik.

Magyarország kenyérsütő serpenyője az Alföld talaja, egyes uradalmak kisebbszerű öntözési vízműveitől eltekintve, még sokáig nélkülözi az öntözést.

Az Alföld csatornázása és öntözése tehát egyelőre a távol jövő képe, vagy ha jobban hangzik, a jelen nagyszerű eszméje, mely ha testet ölt, az Alföld Európa dusan termő gyümölcsös kertje lesz, s akkor a gazda nem az égre szegzett szemekkel könyörög esőért mint most, hanem az egyiptomi angollal a földre szegzi tekintetét, a vízmedencék zsilipeit, csatornáit figyeli, s az amerikai farmer büszkeségével mondhatja, hogy akkor van eső, amikor én akarom.

MIRROVAG.

— **Közgyűlés.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése tegnap délután rendes közgyűlést tartott. A gyűlés lefolyásáról lapunk legközelebbi számában számolunk be.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte *Ungváry József* törvényhatósági bizottsági tagot jószágos

felesége elhunytával. A megboldogult temetése június 28-ikán ment végbe a város nagyközönségének őszinte részvéte mellett.

— **Cirkusz.** Előnyösen ismert *Horváth Colosseum* cirkusza néhány napi vendéjátékra Debrecenbe érkezik június hó 30-án reggel különvonaton. A vállalat szénzációs ujdonságokat hoz, melyek ez alkalommal fognak itt először fellépni. Horváth-cirkusz több alkalommal, amikor itt vendégszerepelt, a közönség igényeit a legmesszebbmenőig kielégítette. Mostani műsora azonban fölülmulja az összeseket, akik az utobbi években itt jártak, mert műsora világvárosi nivón áll. *Az első előadás kedden, június hó 30-án este fél 9 órakor lesz megtartva.*

Magyar királyi belügyminiszter.

Szám: 9853—1914-I-a.

Körrendelet.

Valamennyi vármegyei és városi Törvényhatóság első tisztviselőjének. Valamennyi határszéli rendőrkapitánynak. A székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának.

A csász. és kir. külügyminiszter urtól vett értesülés szerint több ízben előfordult, hogy egyes vármegyei és városi rendőrhatóságok, sőt községi előljáróságok is közvetlenül és magyar nyelven fogalmazott megkeresésekkel fordultak külföldi, különösen szerbiai hatóságokhoz, melyek a magyar nyelvű megkereséseket a nyelv nem értése miatt elintézetlenül hagyják.

Minthogy az ezen kérdés szabályozása tárgyában kibocsájtott 1898. évi 46,826. és 66,909. B. M. számú rendeletekkel csupán az első foku rendőrhatóságok hatalmaztattak fel arra, hogy kizárólag sürgős nyomozás, vagy közbiztonsági szempontból teendő egyéb sürgős intézkedés foganatosítása végett külföldi hatóságokat kivételes esetekben közvetlenül is megkeressenek és mint-hogy továbbá az 1900. évi 124,245. B. M. számú rendeletben kimondatott, hogy az ily megkeresések az érdekelt hatóság nyelvén vagy francia

IFJ. BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsuiutak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskővel, kockakővel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

nyelven fogalmazandók meg, felhivom a Cimet, hogy az első foku rendőrhatalóságokat a fentebb idézett, valamint a külföldi hatóságokkal való érintkezés általános szabályozása tárgyában kiadatott 1888. évi 78.599. B. M. számú rendelet rendelkezéseinek a jövőben leendő betartására figyelmeztesse, a községi előljáráásokat pedig a külföldi hatóságok közvetlen megkeresésétől tiltsa el.

Budapest, 1914. évi május hó 18-án.

A miniszter helyett:

Olvashatatlan aláírás,
államtitkár.

13.035—1914.

Versenyárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város a Rakovszky-utcai, Nyilas-telepi és Csapókerti iskolák építési munkáinak biztosítására zárt ajánlati versenyt hirdet és pedig: a föld, köműves és elhelyező, beton és bukoló, ács, bádogos, asztalos, lakatos, mázoló, üveges, kályhás, vászonredőnyös, vízvezetési és csatornázási munkáira és a berendezési tárgyak szállítására.

Ajánlat tehető épületenként és munkanemenként külön-külön, de csakis Debreczen sz. kir. város által kiadott ajánlati és költségvetési úrlapokon, melyek a városi mérnöki hivatalban Simonffy-utca 2/b. munkanemenként 50 fillérért megszerezhetők.

Ugyancsak a mérnöki hivatalban a tervek, az általános és részletes feltételek naponta 8—1-ig megtekinthetők.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat skola építés munkájára“ feirással ellátva Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalában 1914. évi július hó 2. napjának déli 10 óráig adhatók be s ugyanazon nap délelőtt 1/2 11 órakor a Városháza könyvtár helyiségében nyilvánosan bontatnak fel. Később érkezett, vagy a feltételeknek és ezen hirdetésménynek meg nem felelő távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt tartoznak ajánlattevők az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt a város házipénztárába letenni s erről szóló elismervényt az ajánlathoz csatolni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

A város fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhasson, továbbá, hogy a munkát megosztva adhassa vállalatba, végül, hogy az ajánlatok mellőzésével a munkákat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen, 1914 június 15-én.

A városi Tanács.

13.357—914.

Árlejtési hirdetemény.

A városi Tanács a rendőrség által letartóztatott, elítelt és tolonc egyének részére 1915. évi január 1-től 1917. évi december hó 31-ik napjáig terjedő három éven át szükséges napi élelmezésnek szállítására, illetve vállalati uton biztosítására zárt ajánlati versenyárgyalás megtartását határozta el.

A kellő címzéssel ellátott zárt ajánlatok 1914. évi augusztus hó 8-ik napjának délelőtt 11. órájáig adandók be a polgármesteri hivatalhoz, ezt megelőzőleg azonban ajánlattevők 500 korona bánatpénzt tartoznak készpénzben, vagy óvadéképes értékpapirban a házipénztárnál letétbe helyezni, s az erről nyert letéti jegyet ajánlataikhoz csatolni.

Az ajánlatok ugyanezen napon délelőtt fél 12 órakor fognak a városháza könyvtárszoba helyiségében nyilvánosan felbontatni.

Elkészve, vagy bánatpénz nélkül tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek, s a város fenntartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy ezek figyelembevétele nélkül az élelmezést más uton biztosíthassa.

Vállalati feltételek a városi számvevői hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1914 június hó 18-án tartott üléséből.

A városi Tanács.

Mirdetemény.

A m. kir. honvédhadaprod iskolában megüresedett és a város által betöltendő, egy teljesen ingyenes alapítványi helyre a városi Tanács pályázatot hirdet.

Pályázhatnak első sorban debreczeni illetőségű ifjak ilyenek nem létében bármely más

magyar állampolgárok, akik négy középiskolát végeztek vagy most végeznek, s 14—17 éves ifjak.

Pályázati kérvények 1914. évi június hó 30-án délután 5 óráig adandók be a városi Tanács iktató hivatalába.

Részletes pályázati feltételek a katonai és ill. ügyosztálynál megtekinthetők

Körözés.

304.978—1914-IV. szám. Titelka Ihurik tolonc illetőségi ügye. A Kolozsvár községben 1865. évben született, állandó lakással nem bíró Titelka Gusztáv Boleszláv volt operaházi zenész (szülei: Ferenc és Katka Mária) illetőségének megállapítása vált szükségessé.

Fölkérjük az összes közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s föltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a fölvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1914 május 20.

A székesfőváros tanácsa.

Mirdetmény.

A m. kir. honvéd főreáliskolában megüresedett és a város által betöltendő, egy Andaházy Szilágyi Mihály teljesen ingyenes alaptványi helyre a városi Tanács újból pályázatot hirdet.

Pályázhatnak debreczeni illetőségű református vallású, négy középiskolát végzett vagy most végző 14—16. éves ifjak.

Pályázati kérvények 1914. évi június hó 30-án délután 5 óráig adandók be a városi Tanács iktató hivatalába.

Részletes pályázati feltételek a katonai és illetőségi ügyosztálynál megtekinthetők.

37—1914. eln. szám.

Poprád r. t. városban,

mely a **Magas Tátrába** induló gőz- és villamos vasutaknak a Dobsinai jégbarlang—dunajeci, tutajkirándulásnak stb. kiinduló gócpontja, olcsó nyári lakások, butorozott szobák (napi 1.50 koronától feljebb) és olcsó ételmezés kapható. Utóbbi a városi szállodában az amugy is nagyon jutányos étlap szerint 20%-al olcsóbban és azonfelül privát helyen is. — Kedvezményes jegyek a tátrai villamos vasutakon. — Legolcsóbb és legszebb nyaralás.

Bővebbet a polgármesteri hivatal.

Felhívás

a közös hadseregbeli hadapród iskolákba leendő felvételre.

A cs. és kir. közös hadseregbeli hadapród iskolákban magyar honos ifjak részére fentartott és az 1914—15. tanév kezdetén betöltendő magyar állami alapítványi és tandíj fizetéses helyekre vonatkozó pályázati hirdetmény a városi Tanácshoz megérkezett.

Pályázhatnak 4 közép iskolát végző 14—17. éves ifjak.

Pályázati véghatáridő 1914. évi július hó 12.

A pályázati hirdetmény a városi Tanács katonai és ill. ügyosztályánál megtekinthető a hivatalos órák alatt, hol ugy a szülők, mint a pályázók felvilágosítást nyernek.

A városi Tanács katonai- és ill. ügyosztályától.

TÓTH GYULA

vaskereskedése Debreczen,

a városháza sarkán.

Konyhaberendezés,
háztartási eszközök.
Peronospóra permetezők. Kénpör fuvók. 000000

Kertipadok és butorok nagy választékban.

∴ TELEFON 29. SZÁM. ∴

Mirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

MEGHIVÓ.

A Debreczeni Hitelbank RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

rendkívüli közgyűlését

1914. évi jul. 12-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében tartja meg, melyre a t. részvényesek ezuton meghívotnak.

Tárgysorozat.

1. Igazgatósági javaslat az alapszabályok 4., 5., 6., 26. és 40. §-ának módosítása tárgyában.
 2. Igazgatósági javaslat két új igazgatósági és három új felügyelő-bizottsági tagnak három évre való megválasztása tárgyában.
 3. Az alapszabályok 23. §-a értelmében előterjesztendő indítványok tárgyalása.
- Debreczen, 1914. évi június hó 27.

Az igazgatóság.

Figyelmeztetés: 1. Az alapszabályok 17. §-a értelmében szavazati joggal csak azon részvényes bír, kinek részvényei a részvények letételére megállapított zárhatáridő előtt legalább 60 nappal irattak át nevére.

2. A részvények szelvényekkel együtt bezárólag 1914 június hó 9-ig a Brassói Általános Takarékpénztárnál Brassóban, az Aradi Első Takarékpénztárnál Aradon, vagy az intézet pénztáránál Debreczenben leteendő.

3. A letett részvényekről a részvényes névre szóló, a letett részvények és az ezek alapján gyakorolható szavazatok számát feltüntető igazolványt kap, mely csak az abban megnevezett személy, vagy igazolt meghatalmazottja részére bír érvénnyel.

4. A részvények csak a közgyűlés befejeztével és az elismervény visszaadása ellenében adhatók ki.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Az Osztrák-magyar bank minden részvénye után az 1914-iki első félévre (70. osztalék-szelvény) az alapszabályok értelmében járó

Muszonnyolc korona

összegű osztalék f. é. július 1-étől fogva az Osztrák-magyar bank **bécsi és budapesti** főintézeteinél, valamint **minden fiókin-tézeteinél** kifizetetik.

Budapest, 1914. évi június hó 25-én.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Popovics
kormányzó.

Wiesenburg
főtanácsos.

Schmid
vezértitkár.

(Utánnymás nem díjazatik.)

MEGHIVÁS.

Az Arany Bika Részvénytársaság

III-ik rendes közgyűlése

1914. évi július hó 7-én délelőtt 11 órakor lesz Debreczenben, a Kölesöns Segélyző-Egylet mint szövetkezet tanácsstermében (Kossuth-utca 8. szám) az alábbi tárgysorozattal megtartva, melyre a társaság részvényeseit tisztelettel meghívja **az igazgatóság.**

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki intézkedések, az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt 1913. üzletévről.
2. Az 1913. üzletév zárszámadásainak beterjesztése, a mérleg megállapítása és batározathozatal az eredmény tárgyában.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása tárgyában való határozathozatal.
4. Egy felügyelő-bizottsági tag választása 2 évre, a Debreczeni Első Takarékpénztár kijelölési jogának figyelembevétele mellett.
5. Esetleges indítványok tárgyalása.

Figyelmeztetés: Az évi jelentés, valamint a zárszámadások s azok mellékletei a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg az Általános Forgalmi Bank R.-t. helyiségében (Piac-utca 68. szám) annak hivatalos órái alatt megtekinthetők. Szavazatra csak a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az Általános Forgalmi Bank, a Debreczeni Első Takarékpénztár, a Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank és a Magyar Általános Hitelbank debreczeni fiókja pénztáránál letett részvények, illetve ideiglenes elismervények jogosítanak.

VAGYON.

MÉRLEG.

TEHER.

	K	f
Építkezés	1.525,445	15
Részvényesek	364,000	—
Folyószámla	1,269,601	74
Felszerelés	216	—
Veszteség	48,237	11
	3.207,500	—

	K	f
Részvénytőke	1.000,000	—
Elfogadványok	2.200,000	—
Átmeneti tételek	7,500	—
	3.207,500	—

VESZTESÉG.

EREDMÉNY

NYERESÉG.

	K	f
Múlt évi veszteség	11,982	65
Fizetések	16,917	50
Haszonbér	30,000	—
Üzleti költségek	11.100	92
	70,001	07

	K	f
Folyószámla kamat	5,868	53
Részvénykamat	140	43
Házbérek	15,755	—
Veszteség	48,237	11
	70,001	07

Debreczen, 1913. évi december hó 31-én.

Békés Gyula,
Dr. Keller József,
Dr. Czeglédi Mihály,

Dr. Tüdös János elnök.

Debreczeni Jenő,
Dr. Löfkovits Márton,

Emerich Zsigmond,

Fisch Lajos,

Dr. szikszói Szabó László,

Muraközy László,

Dr. Szántó Sámuel alelnök.

Fürst Ödön,

Ungár Jenő,

Reich Viktor,

Dr. tasnádi Kardos Endre,
Verzar Kalmán,

Ungvári József,

